FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 23 ta' Marzu 2023

Appell numru 108/2018

Il-Pulizija
vs.
Bjorn BARTOLO

Il-Qorti rat is-segwenti:

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar it-28 ta' Frar 2018 fil-konfront ta' Bjorn BARTOLO (detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 286283M) fejn ġie mixli talli nhar l-20 ta' Ottubru 2005 f'dawn il-Gżejjer u matul l-għaxar xhur ta' qabel:

   a) Ittraffika, biegħ, qassam jew offra li jittraffika, ibiegħ jew iqassam mediċina psikotropika u ristretta (ecstasy) mingħajr l-awtorizzazzjoni speċjali bil-miktub tas-Supretendent tas-Saħħa Pubblika, bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li għandhom x'jaqsmu magħha, Kap. 31 tal-Liġijiet ta' Malta u r-Regolamenti dwar il-Kontroll tal-Mediċini Avviż Legali 22 tal-1985 kif emendati;
   b) Kellu fil-pussess tiegħu d-droga kokajina speċifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta meta ma kontx fil-pussess tal-awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-

esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima tal-Ordinanza u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li jimmanifattura, jew li jforni d-droga msemmija u meta fil-pussess tiegħu u naqas li jipprova li d-droga msemmija ġiet fornuta lilu għall-użu tiegħu skont ir-riċetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regolament 8 tar-regoli tal-1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikolużi (GN 292/1939) kif sussegwentement emendat u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

c) Kellu fil-pussess tiegħu ir-raża meħudha mill-pjanta cannabis jew xi preparazzjonijiet li jkollhom bħala bażi din ir-raża u dan bi ksur tak-artikolu 8(a) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta.

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat it-Taqsimiet IV u VI, l-Artikoli 22(1)(a), 22(2)(b)(ii) tal-Kapitolo 101 tal-Liġijiet ta' Malta, ir-Regolament 9 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 101.02, l-Artikoli 40A, 120A(1)(a) u 120A(2)(b)(i) tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta, ir-Regolament 3(1) tal-Avviż Legali 22/1985 u l-Artikolu 17(f) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputat mhux ħati tal-imputazzjoni indikata bħala (ċ) miġjuba kontra tiegħu u lliberatu minnha, filwaqt li sabitu ħati tal-imputazzjonijiet (a) u (b) u kkundannatu għall-piena ta' tmien xhur priġunerija effettiva u piena ta' multa ta' Ewro 1,200 li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 14(2) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta jistgħu jitħallsu mill-ħati f'rati mensili u konsekutivi ta' Ewro 50 bl-ewwel pagament isir fi żmien xahar mid-data tas-sentenza b'dan illi jekk il-ħati jonqos milli jħallas xi pagament wieħed, il-bilanċ jiġi dovut minnufih u jiġi konvertit fi priġunerija skont il-liġi. Il-Qorti ordnat ukoll id-distruzzjoni tad-droga esebita formalment permezz ta' Dok OD hekk kif din is-sentenza tgħaddi in ġudikat u dan taħt il-ħarsien tar-Reġistratur li għandu jidderieġi process-verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distruzzjoni liema dokument imbagħad għandu jiġi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax -il jum minn tali distruzzjoni.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi BARTOLO appella minn din is-sentenza fejn talab lil din il-Qorti sabiex jogħġobha tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha f'dik il-parti fejn l-appellant ġie lliberat mit-tielet akkuża u tħassarha u tirrevokaha billi tilliberah mill-ewwel żewġ akkużi sabiex b'hekk l-

appellant jiġi lliberat minn kull akkuża dedotta kontra tiegħu u dan wara li stqarr is-segwenti (in suċċint):

(i) Illi l-appellant jirritjeni li huwa għandu jiġi lliberat minn kull akkuża dedotta kontra tiegħu u dana jingħad għaliex li kieku wieħed kellu jagħmel analiżi dettaljata ta' dak li rriżulta mill-ġbir tal-provi fil-parametri tal-elementi tar-reat addebitati lilu wkoll jirriżulta s-segwenti :- **A**. Illi dak kollu li rriżulta sija mill-verżjoni tal-imputat u sija mix-xhieda mogħtija ta' Jurgen Brincat, irid jinkwadra fil-perjodu inkriminanti kif indikat fl-akkuża. Illi ż-żmien li wieħed irid iqis huwa dak tal-20 ta' Ottubru 2005 u l-għaxar xhur qabel din id-data. Ifisser dan illi dak kollu li potenzjalment jinkrimina lill-akkużat u li jmur oltre dawk id-dati indikati fl-akkuża ma jistgħux jittieħdu in konsiderazzjoni għal xi forma ta' sejbien ta' ħtija. **B.** Bl-istess raġunament it-tieni akkuża ta' pussess sempliċi ta' kokajina ma tistax tirriżulta minħabba f'illi fil-perjodu ndikat fl-akkuża se mai jirriżulta biss li l-appellant kellu fil-pussess tiegħu d-droga ta' pilloli ecstasy. Illi dan qiegħed jingħad anki f'kuntest fejn l-istqarrijiet ġew ritentuti mill-ewwel Qorti bħala inammissibbli. **Ċ.** Illi l-appellant jikkontendi illi huwa ma setax jinstab ħati tat-traffikar. Jidher li l-involviment tal-appellant kien li jlaqqa' n-nies biex jixtru d-droga mingħand Jurgen Brincat. Illi jirriżulta li d-droga kienet tkun ta' Brincat u li l-appellant kien jagħti n-numru ta' dan il-persuna lil terzi sabiex jixtru d-droga mingħandu. Talli jsir hekk l-istess Brincat kien iħallas somma riżorja lill-appellant. Mill-provi ma jirriżultax li kien ikun l-appellant li kien jispaċċa d-droga. Illi l-appellant jikkontendi li semmai dak li jagħmel hu jikkonsisti fir-reat ad hoc ta' assoċjazzjoni sabiex jitraffika d-droga u mhux reat ta' traffikar ta' droga kif jinsab akkużat. Illi r-reat ta' traffikar ta' droga huwa reat differenti u distint minn dak tal-assoċjazzjoni u la darba l-attivita' tal-appellant jekk xejn tinkwadra ruħa taħt l-elementi tar-reat li huwa ma ġiewx akkużat bih, l-appellant kellu jiġi lliberat minn l-ewwel akkuża ta' traffikar ukoll.

(ii) Illi mingħajr preġudizzju**,** l-appellant għamel talba ai termini tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta sabiex din il-Qorti tiġi kkonvertita f'Qorti dwar id-Droga.

(iii) Illi ukoll mingħajr preġudizzju, apparti dan kollu wieħed irid jara wkoll jekk apparti kollox l-appellant anke f'dan l-istadju jkunx f'pożizzjoni li jitkellem dwar mnejn kien jixtri d-droga u dana bil-għan li huwa jibbenefika minn tnaqqis fil-piena b'żewġ gradi ai termini tal-Artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta.

D. IL-PARTI ĠENERALI

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Manġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta

fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma terġax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati

---

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u r-**Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina** 24 ta' April 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan** et, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa** ġie mistqarr li:

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

---

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib**, 15 ta' Jannar 2009; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili**, 19 ta' Gunju 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter**, 14 ta' Dicembru 2004; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u **Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina,** 24 ta' April 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak,** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**, 5 ta' Lulju 2002; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et**, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs**

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża:

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

10. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

11. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne:**[5]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond

---

Raymond Psaila et, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bonavia** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; **Il-Pulizija vs Antoine Cutajar** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; **Il-Pulizija vs Carmel Spiteri** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

[5] Deċiża fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

12. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

13. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **<u>ma teħtieġx</u>** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliża fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

14. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, sure fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

15. Fil-każ Ingliż **Majid**,[7] Lord Moses stqarr hekk:

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

---

[6] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.

16. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti:

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

17. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

18. U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

19. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-best evidence rule, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

20. Illi huwa importanti wkoll li din il-Qorti tirreferi għar-regola tal-hearsay u kif din tiġi applikata fil-kamp penali Malti. L-artikoli 598 u 599 tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12) li jirregolaw **il-hearsay evidence**, u reżi applikabbli fi proċedimenti quddiem Qrati ta' Ġustizzja Kriminali bis-saħħa tal-artikoli 520(1)(d) u 645 tal-Kodiċi Kriminali jgħidu kif ġej:

598. (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk ilfatti.

(2) Il-qorti tista', ex officio, jew fuq oppożizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bhal dawk.

(3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk ilmistoqsijiet.

599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'każijiet ta' twelid, ta' żwieġ, ta' mewt, ta' assenza, ta' servitù, ta' rjieħ ta'immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta'reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.

21. Fil-kawża deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Janis Caruana** tal-14 ta' Mejju 2012 mill-Imħallef Lawrence Quintano il-kwistjoni tal-**hearsay evidence** kienet ġiet indirizzata b'dan il-mod:

21. Bir-rispett kollu, il-hearsay rule tagħna (fl-artikolu 599) mhix daqshekk riġida daqs kemm wieħed jaħseb. Fil-fatt l-ewwel parti ta' dan l-artikolu jgħid hekk:
'599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra,'

22. Fil-fatt fil-kawża 'Joseph Mary Vella et versus il-Kummissarju tal-Pulizija' il-Qorti Kostituzzjonali nhar it-13 ta' Jannar 1988 qalet hekk:
'Issa, fil-każ preżenti, si tratta ta' depożizzjoni ta' xhud dwar x'qallu ħaddieħor li ma jistax jiġi prodott minħabba li x-xhud ġie marbut bis-sigriet professjonali fuq l-identita' ta'dan il-ħaddieħor. Ċertament il-klem ta' dan il-ħaddieħor jistgħu, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, ikollhom importanza sostanzjali fuq il-mertu tal-kawża. Għalhekk il-Qorti ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi millkonlużjoni tal-ewwel qorti (li tħalli lil dan ix-xhud jiddeponi).'

23.Ukoll fl-Ingilterra u f'Wales ir-regola tal-hearsay m'għadhiex stretta daqsa qabel. Il-Qorti Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-każ ' Al-Khawaja and Tahery versus the United Kingdom' tal-15 ta' Diċembru 2011 (deċiżjoni tal-Grand Chamber) qalet hekk f'pargrafu 130:

'However, the Court notes that the present cases have arisen precisely because the legal system in England and Wales has abandoned the strict common law rule against hearsay evidence. Exceptions to the rules have been created, notably in the 1988 and 2003 Acts, which allowed for admission of ST's statement in Al-Khawaja's case and T's statement in Tahery's case.'

24. Fil-każ ta' Al-Khawaja, ST kienet għamlet rapport lill-Pulizija numru ta' xhur sewwa wara li kienet allegatament assaltata minn tabib. ST għamlet suwiċidju qabel il-ġuri. L-Imħallef li ppresieda ħalla li jinqara r-rapport waqt il-ġuri u ta direzzjonijiet appożiti. (Ara paragrafi 9 -19 tal-istess sentenza). Il-Grand Chamber ma sabitx vjolazzjoni talartikolu 6 (ara par.158 tas-sentenza).

25. Issa, jekk wieħed janalizza s-sitwazzjoni fil-każ li jinsab fil-preżent quddiem il-Qorti, ir-rapport bl-ebda mod ma jgħid li min għamel ir-rapport dwar is-serqa indika lill-appellant. Kieku kien hekk ir-rapport kien ikun prova li sar it-tali kliem iżda mhux prova li l-appellant wettaq is-serqa għalkemm l-istess rapport kien ikun jista' jintuża biex jikkorobora provi oħra. (Ara: Subramianiam v Public Prosecutor (1956) 1.W.L.R.956 at 969, PC).2 Fir-rapport odjern m'hemmx xi allegazzjoni bħalma ma għamlet ST fil-każ 'Al-khawaja vs UK' jew xi sitwazzjoni simili għal dak li aċċettat il-Qorti Kostituzzjonali. Hawn għandna biss rapport li saret is-serqa, ta' xhiex, fejn u meta. Min għamel ir-rapport mhux Malti, ma semma lil ebda persuna bħala suspettat, u ma jistax joqgħod jinġieb Malta biex jikkonferma li saret serqa ta' laptop. Terġa' min għamel irrapport ma joqgħodx f'xi pajjiż fil-viċin.

26. Għalhekk il-Qorti, wara li rat iċ-ċirkostanzi tal-każ, u wara li rat l-artikolu 599 tal-Kap 12 res applikabbli għall-Kap 9, qed tiddeċiedi li fil-proċess teżisti prova li hija ammissibbli. Ir-rapport huwa prova li saret is-serqa u ta' xejn aktar.

22. Oltre minn hekk fis-sentenza tal-Qorti Kriminali deċiża nhar l-24 t'Ottubru 2011 fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mario Azzopardi** ġie deċiż is-segwenti:

Li l-artikoli relevanti dwar il-Hearsay Rule huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 reżi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9.

Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b'approvazzjoni dwar il-hearsay rule f'kawżi ta' natura kriminali huwa Subramaniam v. Public Prosecutor fejn insibu dan il-kliem:

'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

Jekk wieħed jimxi mal-prinċipji ta' dan il-każ allura ċerti persuni li magħhom ikun tkellem l-allegat vittma jistgħu jkunu prodotti (per eżempju, psikologu, għalliem jew social worker, il-ġenituri jew qraba fil-qrib tal-allegat vittma). Dawn jistgħu jixhdu li l-allegat vittma tassew qal hekk. Tali xhieda hija biss prova li l-allegat vittma tassew qal hekk, iżda mhux li dak li qed jgħid l-allegat vittma huwa tassew minnu. Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-hearsay rule fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U filfatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il- każ 'Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija' (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali. Peress li d-depożizzjoni, li tista' tkun hearsay, tista' tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi esklusa flistadju tal-eċċezzjonijiet preliminari.

F'dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu il-prattika dwar il-hearsay rule. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk:'

Fil-limit tal-użu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma' provi u ċirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.' (1 t'April 2011 'Il-Pulizija versus Fabio Schembri' preseduta mill-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri).

23. Apparti dan fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Angelus Vella**, deċiża nhar it-30 ta' Lulju 2015, ir-regola dwar il-**hearsay evidence** ġiet spjegata b'dan il-mod kwantu sempliċi daqskemm ċar:

Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta' x'qal ħaddieħor tikkostitwixxi hearsay evidence iżda jekk dak rapportat hux hearsay evidence jew le jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun hearsay evidence u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta' data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx hearsay evidence u huwa ammissibbli għal ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra.

24. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi primarjament f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

25. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża **Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti:

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

26. In definittiva, kif intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza **Il-Pulizija vs. Vincent Calleja** deċiża nhar is-7 ta' Marzu 2002 din il-Qorti, bħala Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati ma terġax tagħmel ġudizzju ġdid fuq il-każ f'dak li għandu x'jaqsam mal-valutazzjoni u evalwazzjoni tal-fatti tal-każ, iżda tillimita biss ruħha biex tara jekk id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kienetx "unsafe and unsatisfactory" fuq il-bażi tar-riżultanzi li jkollha quddiemha dik il-Qorti. B'hekk din il-Qorti ma tistax tissostitwixxi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati sakemm id-deċiżjoni ta' dik il-Qorti ma tkunx "unsafe and unsatisfactory". Jiġifieri jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legittimament u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom fuq il-bażi tal-provi u tal-argumenti legali li kellha

quddiemha, allura din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdel il-konklużjonijiet ta' dik il-Qorti – anke jekk il-Qorti tal-Appell Kriminali setgħet kienet tasal għal konklużjoni differenti minn dik milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati.

E. IL-KUNSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

Ikkunsidrat

27. Illi fil-lejl ta' bejn l-20 u l-21 ta' Ottubru 2005, il-Pulizija tal-iskwadra ta' kontra d-droga waqfu vettura tal-għamla VW Golf li kienet misjuqa minn ċertu Bjorn BARTOLO (l-appellant) ġewwa San Ġiljan fl-akwati tal-Pizza Hut. Ġewwa din il-vettura instabu żewġ persuni oħra u wara tfittxija li saret mill-Pulizija, f'din il-vettura nsabu wkoll numru ta' pilloli ta' kulur blu suspettati pilloli ecstasy. Il-Pulizija minnufih ipproċedew bl-arrest tal-persuni li kienu ġewwa l-vettura nkluż lill-appellant BARTOLO kif ukoll lil dik il-persuna, Nicholas George Borg Olivier li kien ġie osservat qrib il-vettura misjuqa mill-appellant bħala dik il-persuna li kienet qiegħda tistenna l-konsenja tas-suspettata droga ecstasy.

28. Illi sussegwentement, il-Pulizija pproċedew sabiex jieħdu l-istqarrijiet lill-persuni arrestati fejn waħda minn dawk il-persuni li kienu jinstabu fil-vettura flimkien mal-appellant u li l-Pulizija identifikaw bħala Jorgen Brincat, mill-ewwel ikkoperat mal-Pulizija u rrilaxxjat stqarrija datata 21 ta' Ottubru 2005 li kkonferma b'ġurament ukoll quddiem il-Maġistrat Inkwirenti illum Imħallef Dr. Consuelo Scerri Herrera. F'din l-istqarrija ġuramentata rrilaxxjata ai termini tal-Artikolu 30A tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta daqskemm taħt l-Artikolu 121B tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta, Brincat jimplika lil BARTOLO u jistqarr kif dan tal-aħħar kien ġieli ssuplxxielu persuni sabiex jixtru d-droga mingħandu. Jgħid ukoll li dakinhar tal-20 ta' Ottubru 2005 kien BARTOLO li ċċempillu jistaqsieh għal kwantita' ta' pilloli ecstasy u kien hemm ukoll ftehim bejnithom sabiex jiltaqgħu għal ħin tal-11.30pm meta BARTOLO kellu jgħaddi għalih sabiex imorru jikkonsenjaw dawn il-pilloli lil persuna li Brincat ma kienx jaf min hi. Brincat jistqarr ukoll li kien ilu jixtri d-droga mingħand BARTOLO għal żmien twil pero kien ilu wieqaf madwar xahrejn qabel ir-rilaxx ta' din l-istqarrija minħabba f'li BARTOLO ma baqax iġib id-droga hu personalment. Ukoll, jistqarr kif Bjorn BARTOLO kien jiddilja fi droga ma' ċertu Ninian mill-Belt Valletta iżda li hu qatt

ma kellu kuntatt ma' dan u ma kienx jaf min hu u li din l-informazzjoni jafha għaliex Bjorn kien talbu d-droga sabiex jgħaddieha lil dan Ninian.

29. Illi nhar il-5 ta' Ottubru 2009, Bjorn BARTOLO ġie mressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) mixli b'traffikar tad-droga ecstasy u b'pussess sempliċi tad-droga kokajina u cannabis. Sussegwentement, nhar it-28 ta' Frar 2018, l-appellant BARTOLO instab ħati tal-imputazzjoni ndikata bħala a) cjoe' tat-traffikar tad-droga ecstasy u tal-imputazzjoni b) ċjoe' tal-pussess sempliċi tad-droga kokajina u ġie kkundannat għal perjodu karċerarju effettiv ta' tmien xhur oltre għall-multa ta' Ewro 1,200.

30. Illi BARTOLO appella minn din is-sentenza fejn fost oħrajn, issoleva wkoll il-kwistjoni tal-applikabbilita' tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta u talab sabiex din il-Qorti tikkonverti ruħha f'Qorti dwar id-Droga. B'rabta ma' din it-talba, id-Difiża tal-appellant ressqet ix-xhieda ta' Dr. John Zammit Montebello u ta' Matthew Deguara biex imbagħad fis-seduta ta' nhar it-8 ta' Ottubru 2020 saret trattazzjoni mill-Avukat Ġenerali u mid-Difiża tal-appellant fir-rigward tal-applikabbilita' tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta għall-każ in diżamina u permezz ta' digriet datat 10 ta' Diċembru 2020, din il-Qorti laqgħet it-talba sabiex tikkonverti ruħa f'Qorti dwar id-Droga.

31. Illi ai termini tal-Artikolu 8(3) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta, din il-Qorti kkonvertiet ruħa f'Qorti dwar id-Droga u rreferiet il-każ tal-appellant għall-evalwazzjoni quddiem il-Bord ta' Riabiltazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga. F'dan ir-rigward jirriżulta mbagħad li nhar it-2 ta' Settembru 2022, il-Bord ta' Riabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga, informaw lil din il-Qorti permezz ta' nota li l-appellant BARTOLO kien temm b'suċċess il-każ tiegħu.

Ikkunsidrat

32. Illi jirriżulta kif ingħad aktar 'il fuq f'din is-sentenza li l-Bord tar-Riabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga rraporta lura lil din il-Qorti kif l-appellant BARTOLO temm b'suċċess il-każ tiegħu quddiem l-istess Bord. Din il-Qorti rat ukoll li skont dak li xehdu Dr. John Zammit Montebello u Matthew Deguara, bħala persuni li kienu ilhom jafu lill-appellant, wieħed għaliex fil-vesti tiegħu ta' tabib tad-

Detox Centre kien ilu jsegwi lil BARTOLO sa mis-sena 2004 b'rabta mal-problema tal-abbuż tad-droga u l-ieħor għaliex kien jaħdem miegħu, ġie sodisfaċentement ippruvat tal-inqas fuq bażi ta' probabilitajiet li r-reati li tagħhom ġie mixli bihom f'dawn il-proċeduri u li minħabba fihom ġie rreferut lill-Bord, kienu sostanzjalment attriwibbli għad-dipendenza tiegħu fuq id-droga.

33. Dan ikun ifisser li l-appellant jikkwalifika għall-applikazzjoni tas-subinċiżi (7) u (8) tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta. Skont l-artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta, f'każ ta' sejbien ta' ħtija għar-reati lilu addebitati, jew f'dan l-istadju, f'każ fejn din il-Qorti tikkonferma d-deċiżjoni ta' sejbien ta' ħtija tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta), hija tkun tista' ma timponix il-piena mandatorja ta' priġunerija effettiva u minflok timponi piena alternattiva taħt il-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta jew piena karċerarja b'effetti sospiżi ai termini tal-Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta. Dak ikkontemplat fl-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta huwa kwindi deroga għal dak preskritt fis-segwenti dispożizzjonijiet tal-liġijiet dwar id-droga:

(i) Għal dak li jirrigwarda l-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta, il-proviso li jinsab minnufih taħt l-Artikolu 120A(7) tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta b'referenza għal dawk ir-reati kkontemplati fis-subinċiżi 2(a)(i) u b(i)[9] u fil-proviso li jinsab taħt l-Artikolu 120(1B)[10] tal-imsemmi Kapitolu għal dak li jirrigwarda l-importazzjoni f'ċirkostanzi li juru li dik id-droga kienet għall-użu esklussiv tal-ħati.

(ii) Għal dak li jirrigwarda l-Kapitolu 101, il-proviso li jinsab minnufih taħt l-Artikolu 22(9) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta b'referenza għar-reati kkontemplati fis-subinċiżi 2(a)(i) u 2(b)(i) tal-istess[11] u l-proviso li jinsab taħt l-Artikolu 22(1B) tal-istess.[12]

---

[9] Id-dispożizzjonijiet tal-artikoli 21 u 28A tal-Kodiċi Kriminali u d-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Probation ma jkunuxapplikabbli dwar xi persuna misjuba ħatja ta' reat kif imsemmi fis-subartikolu (2)(a)(i) jew (b)(i). Hekk li skont it-tieni proviso, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 120A(7) l-ewwel proviso, ma japplikawx lanqas f'każ hekk imsejjaħ 'trafficking by sharing'.

[10] Iżda fil-każ ta' importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik l-importazzjoni kienet għall-użu esklussiv tal-ħati, id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il- Probation kif ukoll l-artikolu 21 tal-Kodiċi Kriminali, ma jgħoddux

[11] d-dispożizzjonijiet tal-artikoli 21 u 28A tal-Kodiċi Kriminali u d-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Probation ma jkunux applikabbli dwar xi persuna misjuba ħatja ta' reat kif imsemmi fis-subartikolu (2)(a)(i) jew fis-subartikolu (2)(b)(i): Hekk li skont it-tieni proviso, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 22(9) l-ewwel proviso, ma japplikawx lanqas f'każ hekk imsejjaħ 'trafficking by sharing'.

[12] Iżda fil-każ ta' koltivazzjoni jew importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik il-koltivazzjoni jew importazzjoni kienet għall-użu esklussiv tal-ħati, id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar Il-Probation kif ukoll l-artikolu 21 tal-Kodiċi Kriminali ma jgħoddux.

34. Minkejja li l-appellant ressaq talba ai termini tal-Artiklu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta, huwa ma rrinuzjax għall-aggravji tiegħu fuq il-mertu u għalhekk din il-Qorti qabel xejn jeħtieġ li twettaq il-funzjonijiet tagħha bħala Qorti ta' Reviżjoni sabiex tistħarreġ jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħetx legalment u raġonevolment tasal għad-deċiżjoni ta' ħtija fil-konfront tal-appellant għall-imputazzjonijiet indikati bħala (a) u (b).

35. Jirriżulta kif il-każ tal-Prosekuzzjoni kontra l-imputat appellant huwa msejjes fuq żewġ binarji, dik tal-istqarrijiet rrilaxxjati mill-imputat appellant Bjorn BARTOLO nhar il-21 u t-22 ta' Ottubru 2005 rispettivament, u dik l-istqarrija rrilaxxjata minn Jorgen Brincat dakinhar tal-21 ta' Ottubru 2005 u li huwa sussegwentement ikkonferma taħt ġurament quddiem il-Maġistrat Inkwirenti dakinhar stess. Ix-xiehda l-oħra li ġew preżentati kienu jitrattaw aspetti li għalkemm importanti, huma sekondarji kwantu għad-determinazzjoni tar-responsabilita kriminali.

36. Illi fir-rigward tal-istqarrijiet irrilaxxjati mill-appellant, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għażlet illi tiskartahom. Dik il-Qorti bbażat ir-raġunament tagħha fuq l-iżviluppi ġurisprudenzjali riċenti dwar il-valur probatorju ta' stqarrijiet inkriminatorji mid-dikjarant u fejn tali stqarrijiet ikunu saru fl-assenza tal-assistenza legali fil-mument tat-teħid tagħhom.

37. Fiż-żmien meta ngħatat din is-sentenza kontra l-appellant BARTOLO,[13] il-pożizzjoni ġurisprudenzjali Maltija kienet għadha pernjata fuq skorta ta' sentenzi bħal: **Mario Borg vs. Malta**, **The Republic of Malta vs. Chukwudi Samuel Onyeabor**, **Carmel Saliba vs. Avukat Ġenerali**, **Stephen Nana Owusu vs Avukat Ġenerali**, **Malcolm Said vs. Avukat Ġenerali et** u **Aaron Cassar vs Avukat Ġenerali** li kienu jirrikonoxxu vjolazzjoni tad-dritt tas-smiegħ xieraq minħabba r-restrizzjoni fis-sistema legali Malti għad-dritt tal-avukat fil-fażi 'pre-trial' minkejja li dak iż-żmien dan id-dritt kien għadu mhux rikonoxxut fil-kuntest legali Malti, jew dak Ewropew.[14] Din il-pożizzjoni hija wkoll lineari mal-pożizzjoni li ħadu riċentement il-Qrati ta' Ġustizzja Kriminali Maltin[15] fid-dawl tal-gwida

[13] ossja fid-data tat-28 ta' Frar 2018.
[14] Ara paġna 6 tas-sentenza.
[15] Ara fost oħrajn **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Keith Cremona** deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2022 mill-Qorti Kriminali; **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Carl Caruana** deċiża nhar deċiża mill-Qorti Kriminali kif preseduta nhar is-6 ta' Diċembru 2022; **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Andrew Mangion** deċiża mill-Qorti

li ngħatat lilhom mill-Qorti Kostituzzjonali fil-kawżi **Morgan Onuorah vs Avukat tal-Istat** deċiża nhar is-27 ta' Jannar 2021, **Clive Dimech vs. Avukat Ġenerali** deċiża nhar l-14 ta' Lulju 2020 u **Christopher Bartolo vs. Avukat tal-Istat** deċiża nhar it-22 ta' Ġunju 2021 **u dan minkejja li** l-QEDB kienet hi stess kwalifikat il-posizzjoni tagħha dwar dan il-punt grazzi għal sentenzi bħal **Beuze vs. Belgium**[16] segwita b'**Farrugia vs. Malta.**[17]

38. Għal dak li jirrigwarda x-xhieda mogħtija minn Jorgen Brincat, din il-Qorti taqbel mal-kunsiderazzjonijiet tad-dritt magħmula mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) u dan in kwantu li xhud wieħed, jekk emnut minn min għandu jiġġudika l-fatt huwa suffiċjenti u x-xhieda tiegħu għandha titqies bħala li hija kompluta u b'saħħitha daqslikieku tali fatt mistqarr fix-xhieda ġie ppruvat minn iktar minn xhud wieħed fis-sensi tal-Artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali. Anzi fil-kuntest partikolari tal-ksur tal-Liġijiet dwar id-Droga, dan il-prinċipju ġie msaħħaħ bl-introduzzjoni tar-regola ai termini tal-Artikolu 30(1) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta li x-xhieda mogħtija mill-persuna li tkun illegalment akkwistat id-droga mingħand l-akkużat ma teħtieġx korraborazzjoni minn ċirkostanzi oħra. L-artikolu 120A(2A) tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta jirrendi dan l-artikolu 30 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta applikabbli wkoll għall-ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta.

39. Illi l-imputazzjoni (a) hija mibnija fuq il-ksur tal-Artikolu 120A(1)(a) u l-Artikolu 120A(2)(b)(i) tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta li tikkriminalizza, fost oħrajn, il-bejgħ u traffikar tal-mediċina psikotropika msemmija fit-Taqsima A tat-Tielet Skeda tal-Ordinanza. Skont l-Artikolu 120A(1B), id-definizzjoni ta' traffikar **tinkludi** l-koltivazzjoni, l-importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik l-importazzjoni ma kinitx għall-użu esklussiv tal-ħati, il-manifattura, l-esportazzjoni, **id-distribuzzjoni,** il-produzzjoni, l-amministrazzjoni, **il-provvista, li wieħed joffri li jagħmel xi wieħed minn dawn l-atti u l-għoti ta' informazzjoni ntiża biex twassal għax-xiri ta' tali mediċina bil-ksur tad-dispożizzjonijiet ta' din l-Ordinanza.**

tal-Appell Kriminali nhar l-4 ta' Mejju 2022; **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Anthony Bugeja u Piero Di Bartolo** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri) nhar it-22 ta' Ġunju 2022.

[16] Deċiżjoni tal-Grand Chamber tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem fid-9 ta' Novembru 2018 (applikazzjoni numru: 71409/10).

[17] Deċiżjoni tal-Grand Chamber tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-4 ta' Ġunju 2019 u reża finali fis-7 ta' Ottubru 2019 (applikazzjoni numru: 63041/13)

40. Fl-istqarrija ta' Jorgen Brincat datata 21 ta' Ottubru 2005 – sussgwentement maħlufa quddiem il-Maġistrat Inkwirenti dakinhar stess – dan jgħid li kien l-appellant BARTOLO li ċempillu biex jistaqsieh jekk kellux pilloli ecstasy. Brincat kien wieġbu fl-affermattiv. Skont kif Brincat ukoll xehed fit-30 ta' Mejju 2012, kien hemm ftehim bejnu u l-appellant biex dan tal-aħħar jgħaddi għalih dakinhar stess għal xi 8.30pm sabiex imorru jikkonsenjaw il-pilloli lil min kien ordnahom. Brincat jgħid li huwa ma kienx jaf min kienet din it-terza persuna; iżda huwa kien preżenti fil-vettura fil-mument illi din it-terza persuna dehret tavviċina l-vettura tagħhom sabiex jikkonsenjawlha l-pilloli li l-appellant kien ordnalu li jipprovdilu dakinhar filgħodu.

41. Dan jirriżulta wkoll jaqbel ma dak li xehdu l-Pulizija f'dawn il-proċeduri mnejn jirriżulta li din il-konsenja ma saritx minħabba l-intervent tempestiv tal-Pulizija. Jirriżulta pruvat li kien l-appellant BARTOLO li offra lil din it-terza persuna il-provvista tad-droga, minkejja li d-droga kienet fil-pussess effettiv ta' Brincat. Għad li l-pilloli ecstasy ipprovdihom Brincat, it-transazzjoni innegozjaha l-appellant BARTOLO in kwantu kien hu li ftiehem mat-terza persuna għall-provvista ta' dawk id-disgħa u disgħin pillola ecstasy li nstabu fil-vettura misjuqa minnu. Huwa minnu li kien hemm ftehim bejn BARTOLO u Brincat u li kien intlaħaq ukoll ftehim fuq il-qsim tal-korrispettiv li kien sejjer jirriżulta mill-bejgħ tal-mediċina psikotropika u kkontrollata lil din it-terza persuna. Iżda grazzi għax-xiehda ta' Brincat il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment tqis pruvat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li BARTOLO kien il-moħħ wara dan in-negozju ta' droga. Wara kollox BARTOLO aġixxa personalment u separatament minn Brincat fl-innegozjar ta' din il-provvista ta' droga lil terza persuna.

42. BARTOLO inqeda bl-għinuna ta' Brincat bħala dik il-persuna li huwa kien ċert li kienet sejra tissupplixxieh b'dik id-droga li kienet talbitu dik it-terza persuna. Tant hu hekk li skont ma jistqarr Brincat f'paġna 2 tal-istqarrija minnu rrilaxxjata, kien BARTOLO li kien sejjer iżomm il-flejjes rikavati minn dan in-negozju ta droga u li lilu kien sejjer jgħaddilu xi flejjes biss ladarba BARTOLO jieħu s-sehem tiegħu.

43. Brincat jistqarr ukoll li BARTOLO kien għaddielu diversi nies sabiex jixtru d-droga ecstasy mingħandu. Jgħid ukoll li kwantu għad-droga kokajina, BARTOLO darba biss kien għaddielu klijent. Brincat identifika lil dan it-tali bħala ċertu Matthew – li kien ukoll wieħed minn

dawk il-persuni li l-Pulizija kienet arrestat flimkien ma' BARTOLO fl-20 ta' Ottubru 2005. Brincat jikkonferma dan ukoll viva voce quddiem il-Qort tal-Maġistrati (Malta) fejn f'paġna 46 stqarr hekk:

> Pros: U meta għidt ġieli ċempillek jew kellmek biex jirranġalek ma' xi nies, f'dan l-inċident jew kien hemm drabi oħra?
> Xhud: Ie f'xi drabi oħra żgur.

44. Kemm l-appellant kien il-moħħ wara l-għoti ta' informazzjoni lil terzi persuni dwar Brincat bħala 'supplier', huwa wkoll konfermat f'paġna 47 tax-xiehda ta' Brincat mill-fatt li l-appellant dejjem kien iċempillu qabel jibgħatlu n-nies:

> Avukat: Jiena qeda nissuġġerilek li inti dherlek (recte: deherlek) li kien Bjorn Bartolo li bagħtlek lil din il-persuna għax din il-persuna li ġiet biex tixtri mingħandek, qaltlek li bagħtha Bjorn Bartolo. Jista' jkun li kien hekk?
> Xhud: iva jista' jkun ukoll imma Bjorn dejjem kien iċempilli qabel. Dan kulħadd, mhux se naqbad naqdi bniedem bla ma nkun naf min bagħtu.

45. L-istampa preżentata lil Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienet li l-appellant jew jakkwista d-droga mingħand Brincat u jbiegħha hu wara li jkun ftiehem ma Brincat kif kellu jinqasam il-qliegħ jew inkella jibgħat il-klijenti biex jinqdew mingħand Brincat, li kien jitħallas direttament mingħand il-klijent, imbagħad Brincat kien jgħaddilu xi ħaġa tal-flus.

46. Dan il-modus operandi ta' intermedjazzjonijiet setgħa jiġi legalment u raġonevolment meqjus bħala li jinkwadra ruħu taħt id-definizzjoni ta' traffikar. L-appellant kien jieħu rwol attiv fil-ipprokurar u konsegwenti **provvista** tad-droga lill-terzi jew kien jillimita ruħu biss għall-għoti ta' dik l-informazzjoni lil terzi tal-persuna minn fejn setgħet tiġi akkwistata d-droga.

47. Jorgen Brincat kien ukoll ċar u konsistenti meta f'paġna 49 tax-xhieda tiegħu jistqarr li n-negozju fid-droga bejnu u bejn l-appellant kien ilu sejjer għal madwar sitta jew erba' xhur mid-data ta' meta rrilaxxja l-istqarrija mal-Pulizija fil-21 ta' Ottubru 2005. L-ewwel imputazzjoni hija għalhekk ukoll koperta mill-parametri temporali miġjuba fl-imputazzjoni kif redatta.

48. Mill-banda l-oħra meta xehed quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) a fol 104 et, ċaħad li lil Brincat kien jibgħatlu l-klijenti. L-appellant qal li n-nies kienu jmorru fuqu sabiex jistaqsuh minn fejn setgħu jakkwistaw id-droga mhux għax hu kien midħla tas-suq iżda

għaliex fil-parties kien jidher li kien ikun taħt l-effett tad-droga. Anzi qal li kien jistriha mingħand Joe Bloggs! Il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma emnitx din il-verżjoni, iżda qieset li l-verżjoni ta' Jorgen Brincat - li għalkemm b'xi skossi, kien konsistenti u li mill-ewwel ikkopera mal-Pulizija u li skonta l-piena bħala konsegwenza ta' għemilu, kellha iżjed mis-sewwa.

49. L-appellant ma spjegax kif fl-20 ta' Ottubru 2005 inqabad fil-vettura ma' Jorgen Brincat b'madwar mitt pillola ecstasy u lanqas ipprova jirribatti l-verżjoni ta' fatti li ta Brincat meta dan qal li kien l-appellant li kkuntatjah sabiex huwa jipprovdieh bil-provvista ta' droga, u li l-appellant kien miftiehem biex jgħaddieha lil dik it-terza persuna quddiem il-Pizza Hut f'San Ġiljan. Il-Pulizija kienet qabet lill-appellant isuq il-karozza u mhux ikkontestat li l-vettura kienet tal-appellant. B'hekk dak mistqarr minn Brincat kien jagħmel iżjed sens meta qal li dakinhar tal-20 ta' Ottubru 2005 kien BARTOLO li orkestra kollox u li kien BARTOLO li saq il-vettura għal fejn kien hemm ix-xerrej tal-konsenja jistenna.

50. Jirriżulta ex admissis li anki Jorgen Brincat kellu rwol attiv bħala spaċċatur tad-droga fiż-żmien mertu ta' dawn il-proċeduri. Jirriżulta wkoll li Brincat u BARTOLO kienu jikkorrispondu ai fini ta' negozju ta' droga. Dan l-anqas jeskludi l-fatt li l-appellant kien wkoll jaġixxi personalment u indipendentement minn Brincat bħala spaċċatur tad-droga fis-suq Malti. Iżda huwa pruvat soddisfaċentement li meta l-appellant kien jeħtieġ il-provvista mingħand Brincat, kien jaf meta u fejn isibha biex imbagħad jaqdi l-irwol tiegħu ukoll bħala intermedjarju mal-eventwali xerrej.

51. In definittiva, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment issib ħtija fl-appellant għal din l-ewwel imputazzjoni ndikata bl-ittra (a).

Ikkunsidrat

52. Għal dak li jirrigwarda t-tieni imputazzjoni ndikata bl-ittra (b), l-appellant jilmenta kif il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma setgħetx issib ħtija fil-parametri tal-imputazzjonijiet u dan għaliex semmai jirriżulta li fiż-żmien indikat fiċ-ċitazzjoni, l-appellant instab biss fil-pussess tad-droga ecstasy. Il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tibbaża din id-deċiżjoni ta' sejbien ta' ħtija fuq dak li jixhed l-appellant BARTOLO fejn dan jistqarr kif ġieli xtara d-droga kokajina mingħand Brincat fiż-

żmien mertu ta' dawn il-proċeduri u li huwa kien ukoll jabbuża minn din is-sustanza fl-istess żmien. Brincat jixhed kif lill-appellant sar jafu madwar sitt xhur jew erba' qabel ma ttieħditlu l-istqarrija bil-miktub ossija bejn Frar 2005 u April 2005. L-imputazzjonijiet kif redatti ma jirreferux biss għal-lejl ta' bejn l-20 u l-21 ta' Ottubru 2005 iżda jirrisalu wkoll għall-perjodu ta' għaxar xhur qabel.

53. Għaldaqstant, l-aggravju qiegħed jiġi respint in kwantu l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment issib ħtija fl-imputat appellant għat-tieni imputazzjoni indikata bl-ittra (b).

Ikkunsidrat

54. Illi għal dak jirrigwarda t-tielet aggravju, l-interpretazzjoni ġurisprudenzjali tal-Artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta ġiet elaborata f'każijiet bħal **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Antoine Debattista** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali kif kolleġjalment komposta nhar it-12 ta' Jannar 2006 (li għamlet riferenza għall-kawża oħra fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Borg u John Sultana)** fejn ġie ritenut is-segwenti:

> Issa, huwa appena necessarju jinghad li persuna tista' tikkwalifika biex tibbenefika mill-Artikolu 29 billi semplicement tindika ossia tizvela l-fornitur tad-droga – basta, s'intendi, li tali indikazzjoni tkun verament ikkontribwiet sabiex il-Pulizija tkun f'posizzjoni li tressaq lit-traffikant il-Qorti – minghajr il-htiega li tippartecipa personalment 6 ukoll f'konsenja kontrollata. Tali partecipazzjoni tmur ferm lil hinn minn dak li l-legislatur ippretenda mill-hati sabiex ikun jista' jibbenefika minn riduzzjoni fil-piena skond l-imsemmi Artikolu 29.

55. Illi meta l-appellant xehed viva voce quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), huwa ma stqarr l-ebda isem ta' persuni oħra li setgħu kienu nvoluti fiċ-ċrieki tad-droga għajr dak ta' Jorgen Brincat; iżda l-Pulizija waslu għal Brincat mingħajr l-għinuna ta' xi nformazzjoni li tahom l-appellant.

56. L-informazzjoni li jidher li qiegħed jirreferi għaliha l-appellant bħala dik li minħabba fiha huwa għandu jikkwalifika taħt id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta, hija dik kontenenti fl-istqarrija li huwa rrilaxxja mal-Pulizija nhar il-21 ta' Ottubru 2005 fejn kien tkellem mal-Pulizija dwar ir-rwol mhux biss li kellu hu fit-tqassim u teħid tad-droga iżda anki ta' dawk li ġew arrestati flimkien miegħu. Anki fix-xhieda tiegħu f'paġna 8 tal-atti

proċesswali l-Ispettur Pierre Grech tenna kif l-appellant għinhom fl-investigazzjoni:

> U meta ġie mitkellem kien anke volontarjament rrilaxxja stqarrija u kien qal l-istorja tiegħu u kif seta' kien involut fid-droga u anke xi ammissjonijiet li kien anke rranġa bejn xi nies oħra bejn xi terzi persuni biex jixtru d-droga.

57. Din il-Qorti hija tal-fehma li din il-parti tal-appell għandu jintlaqa' anke grazzi għall-fatt li l-artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta ġie emendat fl-2021 b'mod li sar t'applikazzjoni usa minn dik li kienet fis-seħħ fiż-żmien ta' meta l-appellant ikkommetta r-reati de quo.

58. Dan allura jippermetti li jkun hemm riduzzjoni fil-piena skont kif imsemmi fl-artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta filwaqt li tittieħed in konsiderazzjoni l-applikazzjoni tal-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta kif ingħad.

DECIDE

Għal dawn ir-raġunijiet, wara li rat l-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta il-Qorti tilqa' l-appell in parti u tirriforma s-sentenza appellata billi:

1. filwaqt li tikkonfermaha:

(i) f'dik il-parti fejn illiberat lill-appellant mill-imputazzjoni indikata bl-ittra (ċ) u
(ii) f'dik il-parti fejn sabet ħtija fl-appellant fir-rigward tal-imputazzjonijiet indikati bħala (a) u (b),

mill-banda l-oħra:

2. tħassarha f'dik il-parti konċernanti piena ta' tmien xhur priġunerija effettivi u multa ta' elf u mitejn euro (€1200),

u minflok:

3. tikkundannah:

(i) **għall-perjodu ta' ħames xhur priġunerija li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta qiegħdin jiġu sospiżi għall-perjodu ta' sentejn mid-data ta' din is-sentenza; il-Qorti wkoll qiegħda twissi lill-appellant bil-konsegwenzi skont il-Liġi jekk huwa jikkometti reat ieħor matul il-perjodu operattiv ta' din is-sentenza;**

(ii) **u multa ta' tminn mitt euro (€800).[18]**

4. **Altrimenti salv fejn mibdul b'din is-sentenza, din il-Qorti tikkonferma s-sentenza appellata fil-bqija tagħha.**

Aaron M. Bugeja,
Imħallef

[18] Bl-applikazzjoni tat-tnaqqis bi grad u terz tal-multa skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 29 tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta.